

١٥٩٩

دانشگاه تبریز

مجتمع علوم

دانشکده زمین شناسی

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

زمین شناسی

مطالعه خصوصیات زمین شناسی مهندسی لغزش‌های خاکی بهاباد

استاد راهنما :

دکتر حمید مهرنها

استاد مشاور :

دکتر کاظم برخورداری

پژوهش و نگارش:

زهرا نجاتی

۱۳۸۷ / ۹ / ۲۴

اسفند ۸۶

۱۰۴۴۲۹

تقدیم به همسرخ

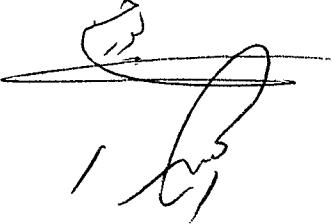
که دلگرمی هایش فرا را هم بود

و فرزند نازنینم امیرعلی

که گاستیهای مادرانه او را تحمیل نمود

سپاس خدای (ا که راه زندگی (ا بر من گشود
یاریم داد توفیق بندگی یابم
پدر و مادری عطا نمود، بزرگوار
همسری مهربان و صبور و فرزندی نازنین
خدای را شکرم یاریم کرد تا در وادی علم قدم نهم و در محضر بزرگانی از تبار
علم قدرت اندیشیدن و آموختن بیابم.
خدای را سپاسگزارم که به من مجالی بخشید تا قدرشناص اساتید بزرگوارم
باشم و از محضر دکتر محمد مهرنژاد برای صبوریشان در برابر کاستی‌های من و
اهمایی‌های علمیشان سپاسگزارم و از دکتر برخورداری به پاس مشاوره های
کارسازشان کمال تشکر رادارم.

بسمه تعالی

شناسه: ب/ک/۳	صور تجلیسه دفاعیه پایان نامه دانشجوی دوره کارشناسی ارشد	 مدیریت تحصیلات تکمیلی
جلسه دفاعیه پایان نامه تحصیلی خانم زهرا نجاتی دانشجوی کارشناسی ارشد رشته/گرایش: زمین شناسی مهندسی		
تحت عنوان: مطالعه خصوصیات زمین شناسی مهندسی لغزش های خاکی بهاباد		
و تعداد واحد: ۸ در تاریخ ۱۳۸۶/۱۲/۱۵ با حضور اعضای هیأت داوران (به شرح ذیل) تشکیل گردید. پس از ارزیابی توسط هیأت داوران، پایان نامه با نفره: به عدد ۱۹/۷۵ به حروف نوزده و هفتاد و پنج صدم و درجه عالی مورد تصویب قرار گرفت.		
<u>امضاء</u> 	<u>نام و نام خانوادگی</u> دکتر حمید مهرنهاد	<u>عنوان</u> استاد/ استادان راهنمای
	دکتر کاظم برخورداری	استاد/ استادان مشاور:
	دکتر رضا پورحسینی	متخصص و صاحب نظر داخلی:
	دکتر علی رضا یاراحمدی	متخصص و صاحب نظر خارجی:
نماینده تحصیلات تکمیلی دانشگاه (ناظر) نام و نام خانوادگی: دکتر قاسم برید لقمانی امضاء:		

چکیده:

زمین لغزش یا رانش عبارت است از حرکت توده‌ای از سنگ یا خاک که به طور طبیعی و تحت تأثیر عوامل مختلفی بخصوص نیروی جاذبه زمین در دامنه‌های شیبدار صورت می‌گیرد. مطالعه علمی و جامع پدیده زمین لغزش در دنیا به دلایل متعدد، از مهم‌ترین مسائل است. به جرأت می‌توان گفت، از جمله حساس‌ترین و مهم‌ترین مسائل در پژوهش‌های عمدۀ عمرانی همچون انتخاب مسیر احداث بزرگراه‌ها، راه‌های اصلی و فرعی کوهستانی، انتخاب محل احداث سدهای خاکی و بتونی همچنین آب بندّها و کانال‌های انتقال آب، احداث تونلهای عبور و مرور و طرح‌هایی همچون توسعه جنگل‌ها و مراتع طبیعی و هرگونه توسعه معدنی در گرو مطالعه پایداری شیب‌های طبیعی یک منطقه است و عدم توجه به این مسئله خسارات جبران ناپذیری را می‌تواند به دنبال داشته باشد.

بهباد شهری است که در ۲۱۰ کیلومتری جنوب شرق استان یزد قرار گرفته و در سالیان اخیر وقوع زمین لغزش‌های متعدد باعث وارد آمدن خسارت‌های فراوانی به منازل مسکونی، مدارس و مراکز بهداشتی منطقه شده است به طوری که مردم چندین روزتا مجبور به ترک خانه‌هایشان شده‌اند.

در این تحقیق سعی شده است زمین لغزش‌های بهباد شناسایی شده و خصوصیات زمین‌شناسی مهندسی این زمین‌لغزش‌ها بدست آید. برای رسیدن به این منظور به مطالعه اقلیم، زمین‌شناسی، مورفولوژی، زمین‌شناسی ساختمانی، لرزه‌خیزی، منابع آب، زمین‌شناسی مهندسی و بررسی خصوصیات ژئوتکنیکی پرداخته شده و محدوده لغزش تعیین گردیده است.

۱.....	فصل اول - دیباچه
۲.....	۱- کلیات
۲.....	۲- ضرورت انجام تحقیق
۳.....	۳- آمار مربوط به بلایای طبیعی
۴.....	۴- پیشینه تحقیق
۴.....	۵- لزوم انجام تحقیق در منطقه بهاباد
۵.....	۶- روش بررسی و مطالعه
۶.....	فصل دوم - مبانی و اصول لغزش
۷.....	۱- مشخصات یک زمین لغزش و تعریف اصطلاحات آن
۸.....	۲- اندازه زمین لغزش ها
۸.....	۳- تقسیم بندی زمین لغزش ها
۱۰.....	۴- انواع حرکات دامنه ای
۱۰.....	۱- سقوط
۱۰.....	۲- واژگونی
۱۱.....	۳- لغزش
۱۱.....	۱- لغزش های چرخشی
۱۱.....	۲- لغزش های انتقالی
۱۲.....	۳- گسترش های جانبی

۱۲	..... جریان ۴-۵-۲
۱۳	..... لغزش های پیچیده ۲-۴-۶
۱۳	..... علل وقوع زمین لغزش ها ۲-۵-۵
۱۴	..... فاکتورهایی که موجب کاهش مقاومت برشی می شوند ۲-۵-۱
۱۴	..... افزایش فشار آب حفره ای ۲-۵-۱-۱
۱۴	..... ترک خوردگی ۲-۵-۱-۲
۱۵	..... تورم ۲-۵-۱-۳
۱۵	..... خرزش تحت بارهای مداوم ۲-۵-۱-۴
۱۵	..... آب شکستگی ۲-۵-۱-۵-آب
۱۶	..... هوازدگی ۲-۵-۱-۶
۱۶	..... بارگذاری های دوره ای ۲-۵-۱-۷
۱۶	..... فاکتورهای موثر در افزایش تنش برشی ۲-۵-۱-۸
۱۶	..... بارهای روی شیروانی ها ۲-۵-۱-۲-۱
۱۷	..... فشار آب در ترک های روی شیروانی ها ۲-۵-۲-۲
۱۷	..... افزایش وزن خاک درنتیجه آب محتوی ۲-۵-۲-۳
۱۷	..... حفاری در زیر شیروانی ها ۲-۵-۲-۴
۱۸	..... پایین افتادن سطح آب در پشت شیروانی ۲-۵-۲-۵
۱۸	..... نیروی دینامیکی زمین لرزه ها ۲-۵-۲-۶

۱۹	فصل سوم - مطالعات هواشناسی و زمین شناسی
۲۰	۱-۳ - موقعیت جغرافیایی.
۲۱	۲-۳ - شرایط آب و هوایی
۲۲	۱-۲-۳ - درجه حرارت و شاخص های حرارتی
۲۳	۲-۲-۳ - بررسی بارندگی سالیانه، فصلی و ماهیانه
۲۴	۳-۲-۳ - بررسی بارندگی های کوتاه مدت
۲۵	۳-۳ - زمین شناسی عمومی منطقه
۲۶	۴-۳ - وضعیت چینه شناسی عمومی منطقه بهباد
۲۷	۱-۴-۳ - پر کامبرین
۲۸	۲-۴-۳ - پالئوزوئیک
۲۹	۱-۲-۴-۳ - چینه شناسی پالئوزوئیک در منطقه مورد مطالعه
۳۰	۱-۱-۲-۴-۳ - کامبرین
۳۱	۲-۱-۲-۴-۳ - اردوبیسین - سیلورین
۳۲	۳-۱-۲-۴-۳ - دونین - کربونیفر
۳۳	۴-۱-۲-۴-۳ - پرمین
۳۴	۳-۴-۳ - رخساره اواخر پالئوزوئیک - اوایل مژوزوئیک
۳۵	۴-۴-۳ - رخساره های دوران مژوزوئیک
۳۶	۳-۴-۴-۳ - کرتاسه

۳۷	- رخساره های دوران سنوزوئیک.....	۴-۵-۵-۴-۳
۳۸	- کنگلومرای نژوژن (Ng^c).....	۳-۴-۵-۵-۱-۱
۳۸	- نهشته های کواترنر.....	۳-۴-۵-۵-۲-۲
۴۰	- آبرفتها مرتفع کهن (Qtf).....	۳-۴-۵-۵-۳-۳
۴۰	- آبرفتها جوان ($Qt2$).....	۳-۴-۵-۴-۴-۴
۴۱	- رسوبات بستر و دره سیلادی رودخانه (Qal).....	۳-۴-۵-۵-۵-۵
۴۱	- واحد (Qs).....	۳-۴-۵-۶-۶-۱
۴۲	- واحد (Qc).....	۳-۴-۵-۷-۷-۷
۴۲	- مخلوط پوششهای تخریبی بر جا و نهشته های واریزه.....	۳-۴-۵-۵-۸-۸
۴۳	- سنگ های نفوذی.....	۳-۴-۶-۶-۶
۴۵	فصل چهارم - مورفوتکتونیک و مورفولوژی	
۴۶	- مورفوتکتونیک ناحیه ای.....	۴-۱-۱-۴
۴۷	- نقش مورفوتکتونیک در شکل دهی دشت بهاباد.....	۴-۲-۴
۴۹	- زمین ریخت شناسی گستره طرح.....	۴-۳-۴
۵۱	- واحد کوهستان.....	۴-۴-۴
۵۱	- واحد دشت سر.....	۴-۵-۵
۵۲	- اشکال زمین ریخت شناسی شاخص در منطقه.....	۴-۶-۶-۶
۵۲	- واریزه ۱-۶-۱-۱-۶-۱	
۵۳	- گیلویی ۶-۲-۶-۲	
۵۳	- دره های فرسایشی ۶-۳-۳	

۵۴	..... فرسایش خندقی ۴-۶-۴
۵۶	..... فصل پنجم - زمین شناسی ساختمانی
۵۷	..... ۱-۱- زمین ساخت کلی ناحیه
۶۰	..... ۲- عناصر ساختمانی
۶۰	..... ۱-۲- گسل ها
۶۱	..... ۱-۱-۲- ۵- گسل راور
۶۱	..... ۲-۱-۲- ۵- گسل بهاباد
۶۳	..... ۳-۱-۲- ۵- گسل کچال - دارستان
۶۴	..... ۴-۱-۲- ۵- گسل کوهستان بهاباد
۶۴	..... ۱-۲- ۵- ۵- گسل معکوس شمال شیطور
۶۵	..... ۶-۱-۲- ۵- گسل کوی موسی
۶۵	..... ۷-۱-۲- ۵- گسل های شرقی - غربی خاور بهاباد
۶۶	..... ۸-۱-۲- ۵- گسل مارکش
۶۶	..... ۹-۱-۲- ۵- گسل کوهبنان
۶۸	..... ۱۰-۱-۲- ۵- گسل لکرکوه
۷۰	..... ۱۱-۱-۲- ۵- گسل کواترنر بهادران
۷۰	..... ۲-۲- ۵- چین ها
۷۱	..... ۳-۲- ۵- سیستمهای شکستگی در درز و شکاف
۷۳	..... فصل ششم - مطالعات لرزه خیزی ناحیه
۷۴	..... ۱-۶- گلیات

۶-۲- فعالیت لرزه خیزی ناحیه.....	۷۵
۶-۳- کاتالوگ زلزله های ناحیه ای.....	۷۵
۶-۴- زلزله های تاریخی در گستره مورد مطالعه	۷۶
۶-۵- زمین لرزه های سده بیستم محدوده مورد مطالعه	۷۶
۶-۵-۱- زمین لرزه های سده بیستم براساس ثبت توسط ایستگاههای لرزه نگاری‌بین‌المللی	۷۷
۶-۵-۲- زمین لرزه ماه مه ۱۸۷۵ کوهبنان.....	۷۷
۶-۵-۳- زمین لرزه ۱۸ آوریل ۱۹۱۱ راور.....	۷۸
۶-۵-۴- زمین لرزه ۲۸ نوامبر ۱۹۳۳ بهاباد.....	۷۸
۶-۵-۵- زمین لرزه ۲۲ ماه مه ۱۹۷۸ میلادی بهاباد.....	۸۰
۶-۵-۶- زلزله ۲۳ ماه مه سال ۱۹۷۸ میلادی بهاباد	۸۰
۶-۵-۷- زلزله ۱۱ آوریل ۱۹۸۷ میلادی باشکان بهاباد در طول گسل کوهبنان.....	۸۱
۶-۵-۸- زلزله ۱۶ ماه مه سال ۱۹۹۵ میلادی ناحیه اسفوردی، شمال شیطور، جنوب گزستان.....	۸۱
۶-۵-۹- زمین لرزه های سده بیست و یکم براساس ثبت توسط ایستگاههای لرزه‌نگاری استان یزد (۱۹۹۸-۲۰۰۵).....	۸۲
۶-۶- ساز و کار زمین لرزه ها و گسل‌های ناحیه	۸۴
۶-۷- زون‌های لرزه خیز استان یزد	۸۷
فصل هفتم - مطالعات منابع آب	۹۰
۱-۷- کلیات.....	۹۱

۹۱	- بررسی وضعیت جریان سطحی منطقه.	۲-۷
۹۲	- شبکه آبراهه‌ای منطقه بهاباد.	۳-۷
۹۲	- آبراهه بند مرازون.	۱-۳-۷
۹۳	- آبراهه مشیرآباد.	۲-۳-۷
۹۵	- آبراهه عظیم آباد.	۳-۳-۷
۹۵	- آبراهه ببروئیه.	۴-۳-۷
۹۶	- آبراهه ده جمال.	۵-۳-۷
۹۶	- آبراهه آسفیج.	۶-۳-۷
۹۷	- آبراهه اصلی دشت بهاباد.	۷-۳-۷
۹۷	- آبراهه‌های ارتفاعات شرقی دشت بهاباد.	۸-۳-۷
۹۷	- رودخانه شور.	۹-۳-۷
۹۸	- تراکم زهکشی لغزش‌های خاکی.	۴-۷
۹۹	- آب‌های زیرزمینی محدوده مورد مطالعه.	۵-۷
۱۰۱	- سفره‌های آبی محدوده طرح.	۱-۵-۷
۱۰۱	- سفره آب زیر زمینی در محیط سنگی.	۱-۱-۵-۷
۱۰۱	- سفره آب زیر زمینی در محیط آبرفتی.	۲-۱-۵-۷
۱۰۲	- آبخوانهای ناحیه مورد مطالعه.	۲-۵-۷
۱۰۳	- هیدرودینامیک آبهای زیر زمینی و نوسانات سطح سفره.	۳-۵-۷
۱۰۳	- نقشه هم عمق.	۱-۳-۵-۷
۱۰۴	- نقشه هم تراز از آب زیر زمینی.	۲-۳-۵-۷

۱۰۴.....	۴-۵-۷- بررسی کیفیت آبهای زیرزمینی
۱۱۲.....	فصل هشتم - زمین شناسی مهندسی
۱۱۳.....	۸-۱- زمین‌ریخت‌شناسی مهندسی منطقه لغزش‌های خاکی
۱۱۳.....	۸-۱-۱- ریخت‌شناسی دامنه لغزشی منطقه قبل از حرکت
۱۱۳.....	۸-۱-۱-۱- شکل دامنه
۱۱۴.....	۸-۱-۱-۲- نوع دامنه
۱۱۴.....	۸-۱-۱-۳- زوایه و جهت شبیه دامنه
۱۱۴.....	۸-۱-۲- ریخت‌شناسی حرکت دامنه‌ای
۱۱۹.....	۸-۲- منشا و فرآیند تشکیل رسوبات
۱۱۹.....	۸-۲-۱- فرآیندها و محصولات رسوبی مربوط به رخدادهای زمین ساختی
۱۲۱.....	۸-۲-۱-۱- نقش لایه‌بندی چین‌ها و چین خوردگی در فرسایش و تولید رسوب
۱۲۱.....	۸-۲-۱-۲- گسل‌ها و مسئله فرسایش و تولید رسوب
۱۲۲.....	۸-۲-۱-۳- سیستم‌های درزه‌ای و مسئله فرسایش و تولید رسوب
۱۲۳.....	۸-۲-۲- فرآیندها و محصولات رسوبی با منشا هوازدگی
۱۲۴.....	۸-۲-۲-۱- تناوب انقباض و انبساط اختلافی مواد متخلکه سنگ‌ها
۱۲۵.....	۸-۲-۲-۲- تخریب سنگ‌ها در اثر نیروی جنبشی آب
۱۲۶.....	۸-۲-۲-۳- هوازدگی شیمیایی
۱۲۷.....	۸-۳-۱- فرآیندها و محصولات رسوبی ناشی از حرکات دامنه‌ای
۱۲۷.....	۸-۳-۲- ۱- حرکات دامنه‌ای در منطقه بهاباد
۱۲۸.....	۸-۳-۲-۲- ۱- حرکات ریزشی در منطقه

۱۲۹	حرکات جریانی در منطقه ۲-۱-۳-۲-۸
۱۲۹	حرکات لغزشی در منطقه ۳-۱-۳-۲-۸
۱۳۱	۳-۸ زمین لغزش‌های منطقه بهاباد
۱۳۲	۱-۳-۸ زمین لغزش روستای دهنو ملا اسماعیل
۱۳۳	۲-۳-۸ زمین لغزش روستای چله خانه
۱۳۵	۴-۸ واحدهای لیتولوژیکی محدوده لغزش
۱۳۵	۱-۴-۸ واحد (<i>Qt1</i>)
۱۳۵	۲-۴-۸ واحد (<i>Qt2</i>)
۱۱۳	۳-۴-۸ واحد (<i>Qal</i>)
۱۳۶	۴-۴-۸ واحد (<i>Qs</i>)
۱۳۶	۴-۴-۸ واحد (<i>Qc</i>)
۱۳۷	فصل نهم - مطالعات رُئوتکنیک
۱۳۸	۱-۹ کلیات
۱۳۸	۲-۹ گمانه‌های اکتشافی
۱۴۲	۱-۲-۹ توصیف گمانه‌ها
۱۵۷	۳-۹ بررسی نتایج آزمایش برش مستقیم
۱۶۴	۴-۹ آزمایش‌های واگرایی
۱۶۷	۵-۹ آزمایش شیمی خاک
۱۶۹	۶-۹ تفسیر نیمرخ‌های تهیه شده
۱۷۱	۹ فصل دهم - نتیجه گیری و ارائه پیشنهاد

۱۷۲	۱-۱-کلیات
۱۷۲	۲-۱-لغزش های منطقه
۱۷۳	۳-۱-عوامل موثر در لغزش
۱۷۳	۱-۳-۱-اقلیم
۱۷۵	۲-۳-۱-زمین شناسی
۱۷۵	۳-۳-۱-مورفولوژی
۱۷۷	۴-۳-۱-زمین شناسی ساختمانی
۱۷۸	۵-۳-۱-لرزه خیزی ناحیه
۱۷۸	۶-۳-۱-منابع آب
۱۸۰	۷-۳-۱-زمین شناسی مهندسی
۱۸۰	۸-۳-۱-مطالعات رئوتکنیکی
۱۸۱	۹-۳-۱-نتیجه گیری وارائه پیشنهاد
۱۸۲	منابع و مأخذ

فهرست جداول

فصل دوم

۸.....	جدول (۱-۲) تقسیم بندی زمین لغزشها براساس وسعت
۹.....	جدول (۲-۲) تقسیم بندی زمین لغزشها براساس طبقه بندی وارنز

فصل سوم

۲۴.....	جدول (۳-۱) حداکثر بارندگی بیست و چهار ساعته حوزه به میلی متر
---------	--

فصل ششم

۸۰.....	جدول (۱-۶) مختصات زمین لرزو ۲۲ ماه مه ۱۹۷۸ میلادی بهاباد یزد
۸۰.....	جدول (۲-۶) مختصات زمین لرزو ۲۳ ماه مه ۱۹۷۸ میلادی بهاباد یزد
۸۱.....	جدول (۳-۶) مختصات زمین لرزو ۱۱ آوریل ۱۹۸۷ میلادی
۸۱.....	جدول (۴-۶) مختصات زمین لرزو ۱۶ ماه مه سال ۱۹۹۵ میلادی
۸۲.....	جدول (۵-۶) زلزله های رخ داده در محدوده استان
۸۶.....	جدول (۶-۶) مشخصات وسازوکار تعدادی از گسل های ناحیه

فصل هفتم

۹۹.....	جدول (۱-۷) معیار تراکم آبراهه ها در منطقه
۱۰۶.....	جدول (۲-۷) نتایج آزمایش آب منطقه بهاباد (آب شرب بهاباد)

جدول(۳-۷) نتایج آزمایش آب منطقه بهاباد (چاه دهنو ملا اسماعیل).....	۱۰۷
جدول(۴-۷) نتایج آزمایش آب منطقه بهاباد (محل تاج لغزش).....	۱۰۸
جدول(۵-۷) نتایج آزمایش آب منطقه بهاباد (منطقه وسط لغزش).....	۱۰۹
جدول(۶-۷) نتایج آزمایش آب منطقه بهاباد (منطقه پای لغزش).....	۱۱۰
جدول(۷-۷) نتایج آزمایش آب منطقه بهاباد (چشمہ آب جعفر آباد).....	۱۱۱

فصل هشتم

جدول(۱-۸) وضعیت دمای منطقه بر حسب سانتیگراد.....	۱۲۴
جدول(۲-۸) ضریب اطمینانی در حالت‌های مختلف یک صفحه شیدار.....	۱۳۱

فصل نهم

جدول(۱-۹) مختصات گمانه های حفر شده در منطقه.....	۱۴۰
جدول(۲-۹) لوگ حفاری گمانه BH1 ، تهیه شده در محل.....	۱۴۳
جدول(۳-۹) اطلاعات گمانه ژئوتکنیکی BH1.....	۱۴۳
جدول(۴-۹) لوگ حفاری گمانه BH2 ، تهیه شده در محل.....	۱۴۵
جدول(۵-۹) اطلاعات گمانه ژئوتکنیکی BH2.....	۱۴۶
جدول(۶-۹) لوگ حفاری گمانه BH3 ، تهیه شده در محل.....	۱۴۸
جدول(۷-۹) اطلاعات گمانه ژئوتکنیکی BH3.....	۱۴۹

جدول(۹-۸) لوگ حفاری گمانه BH ^۴ ، تهیه شده در محل	۱۵۰
جدول(۹-۹) اطلاعات گمانه ژئوتکنیکی BH ^۴	۱۵۱
جدول(۹-۱۰) لوگ حفاری گمانه BH ^۵ ، تهیه شده در محل	۱۵۲
جدول(۹-۱۱) اطلاعات گمانه ژئوتکنیکی BH ^۵	۱۵۳
جدول(۹-۱۲) لوگ حفاری گمانه BH ^۶ ، تهیه شده در محل	۱۵۴
جدول(۹-۱۳) اطلاعات گمانه ژئوتکنیکی BH ^۶	۱۵۴
جدول(۹-۱۴) لوگ حفاری گمانه BH ^۷ ، تهیه شده در محل	۱۵۵
جدول(۹-۱۵) اطلاعات گمانه ژئوتکنیکی BH ^۷	۱۵۶
جدول(۹-۱۶) پارامترهای مقاومت برشی خاک	۱۵۷
جدول(۹-۱۷) معیار طبقه بندی خاکهای واگرای شرارد	۱۶۴
جدول(۹-۱۸) نتایج آزمایش شیمی خاک از مناطق مختلف توده لغزش	۱۶۸

فصل اول

دیباچہ